

**PÄÄMINISTERI JUHA SIPILÄN
HALLITUKSEN AKTIIVISEN
TYÖVOIMAPOLITIIKAN LINJA**

Joel Nieminen

Kandidaatin tutkielma

Yhteiskuntapolitiikka

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2018

TIIVISTELMÄ

PÄÄMINISTERI JUHA SIPILÄN HALLITUKSEN AKTIIVISEN TYÖVOIMAPOLITIIKAN LINJA

Joel Nieminen
Kandidaatin tutkielma
Yhteiskuntapolitiikka
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Ohjaaja: Tiina Sihto
Kevät 2018
Sivumäärä 27 + 1 liite

Pääministeri Juha Sipilän hallituksella (2015) on ollut jokseenkin kunnianhimoisia tavoitteita työllisyystason nostamiseen ja työttömyyden vähentämiseen liittyen. Se on kautensa aikana toimeenpannut monia politiikkatoimenpiteitä, jotka ovat aika ajoin herättäneet kiivastakin vastustusta. Näistä viimeisin merkittävä toimenpide on niin sanottu aktiivimalli, joka on saanut aikaan vastustusta niin työmarkkinajärjestöissä kuin kansalaistenkin keskuudessa.

Tutkimukseni tavoitteina on tarkastella Sipilän hallituksen työvoimapolitiittista linjaa ja etenkin sen aktiivisen työvoimapolitiikan ulottuvuutta. Tarkoitukseni on selvittää 1.) millainen on Sipilän hallituksen aktiivisen työvoimapolitiikan linja tarkasteltaessa sitä työkeskeisen ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan suhteen ja 2.) kumpaa lähestymistapaa se lopulta enemmän noudattaa. Tutkimuksen aineisto koostuu Sipilän hallituksen hallitusohjelmasta, toimintasuunnitelmasta vuosille 2017-2019 ja kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketista.

Tutkimuksessani kävi ilmi, että hallituksen aktiivisen työvoimapolitiikan eetos noudattelee pääpiirteissään pitkälti työkeskeistä lähestymistapaa. Hallituksen toimenpiteille on erityisen ominaista etuusriippuvuuden torjuntaan tähtääminen ja sitä kautta yksilön oman työllistymisen halukkuuden kasvattaminen. Keskeisiä tavoitteita ovat mahdollisimman lyhyet työttömyysjaksot ja nopea työllistyminen, työllistymiskynnysten madaltaminen ja yksilön oman aktiivisuuden kasvattaminen. Toisaalta voidaan myös todeta, ettei hallituksen linja perustu yksinomaan tälle työkeskeiselle lähestymistavalle, vaan asiakirjoista on havaittavissa myös inhimillisen pääoman kehittämiseen ja mahdollistamiseen tähtääviä politiikkatoimenpiteitä.

Asiasanat: Aktiivinen työvoimapolitiikka, aktivointi, työllisyys, sisällönanalyysi

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	1
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	4
2.1 Työvoimapolitiikka.....	4
2.2 Aktiivinen työvoimapolitiikka ja sen merkityksen jatkuva muutos.....	7
2.3 Kansainvälinen kehitys ja kokemukset aktiivisesta työvoimapolitiikasta.....	8
2.4 Työvoimapolitiittisen ajattelun muutos Suomessa 90-luvun lamasta nykypäivään....	10
3 TUTKIMUSASETELMA.....	12
3.1 Aineisto.....	12
3.2 Aineiston rajaaminen ja tutkimuskysymykset.....	13
3.3 Menetelmät.....	13
4 ANALYYSI JA TULOKSET.....	16
4.1 Sipilän hallituksen hallitusohjelma 2015.....	16
4.2 Sipilän hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017-2019.....	17
4.3 Kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketti.....	20
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	23
LÄHDELUETTELO.....	26
Liite 1.....	28

1 JOHDANTO

Suomen talous on finanssikriisin jälkeen vuodesta 2009 laahannut useiden vuosien ajan kaukana perässä vertailumaihin – kuten Tanska, Itävalta ja Ruotsi – nähden. (Mäki-Fränti, Petri & Vilmi, Lauri 2016, 4). Työttömyysaste on ollut korkeahko, työllisyysaste riittämättömäksi katsotulla tasolla ja valtion velkaantumisen tahti on pysynyt ennallaan, ellei jopa kiihtynyt. (OECD 2018.) Pääministeri Juha Sipilän hallitus asetti heti hallituskauden alussa keväällä 2015 kunnianhimoisesti yhdeksi keskeiseksi tavoitteekseen työllisyysasteen kohentamisen 72 prosenttiin (Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma, 13). Tällä on haluttu kohentaa sekä Suomen taloutta ja talouskasvua, mutta myös alentaa työttömyyttä ja sen mukanaan tuomia lisäkustannuksia yhteiskunnalle. Useat ekonomistit sekä taloustieteilijät pitivät tätä tavoitetta hallituskauden alkupuolella epärealistisena ja mahdottomana tavoittaa silloin suunnitteilla olleilla toimenpiteillä (Talouspolitiikan arviointineuvosto 2016; Yle 5.8.2015).

Tätä tutkielmaa kirjoittaessani kuitenkin näyttää siltä, että tilanne olisi muuttunut ja tämä tavoite vaikuttaisi olevan tavoitettavissa ja nykyisen työllisyysasteen kehityksen jatkuessa se mitä luultavimmin myös tavoitettaisiin (Tilastokeskus 2018). Esimerkiksi säästöpankit ovat omissa arvioissaan esittäneet, että hallitus saavuttaisi työllisyystavoitteensa mutta huomauttaa samalla, että soveltuvasta työvoimasta on pulaa ja uhkana saattaa olla työpaikkojen ja tekijöiden kohtaamattomuus (Säästöpankki 2018, 2–5). Toisaalta taas talouspolitiikan arviointineuvosto (Talouspolitiikan arviointineuvosto 2017, 16) oli raportissaan kyynisempi ja arvioi, että hallituksen tavoittelema työllisyysaste saavutettaisiin vain 16 prosentin todennäköisyydellä. Arviointineuvoston mukaan nykyiset toimenpiteet eivät riitä tämän tavoitteen saavuttamisen edellyttämän 45 000 työpaikan lisäämiseen.

Aktiivinen työvoimapolitiikka ja erityisesti sen työttömänä olevaa väestönosaa kohtaan kohdistamat aktivointitoimenpiteet yhteiskunnan taholta ovat Suomessa olleet leimallisesti osana työ- ja sosiaalipolitiikkaa jo 1990-luvulta. Tähän suurimpana syyppäänä on nähty 90-luvun lama. (Aho & Arnkill 2008, 50.) Kansainvälisten trendien ja erityisesti OECD-maiden nähdään myös vaikuttaneen huomattavasti tuolloin alkaneeseen enemmän yksilöllistä aktiivisuutta edellyttävään lähestymistapaan Suomessa (Koistinen 2011, 363).
Toisaalta työ ja työelämä on myös

perinteisesti nähty olennaisena yksilöä yhteiskuntaan kiinnittävänä tekijänä ja työelämään osallistumista on pidetty jopa eräänlaisena ”kunnollisen” ihmisen kriteerinä.

Hallituksen työ- ja talouspoliittiset linjaukset ovat lähes koko hallituskauden ajan herättäneet huomattavasti kritiikkiä ja jopa ajoittain ärtymystä kansalaisissa. Työmarkkinakentällä on ollut ajoittain kitkaa kun hallitus päätti aikaan saattaa kilpailukyky sopimuksen, eli niin sanotun KIKY:n, jolla käytännössä pyrittiin Suomen kansainvälisen hintakilpailukyvyyn parantamiseen. Viimeisin kiistakapula ja kansalaisaloitteenkin lain kumoamiseksi aikaansaanut uudistus on niin sanottu aktiivimalli, joka astui voimaan 1. tammikuuta 2018. Tämän lainmuutoksen myötä työttömyyden alun omavastuupäivien määrä vähentyy 7 päivästä 5 päivään ja omavastuuosuutta lisätään työttömyyden ajalle työttömyyden kestäessä yli 65 työttömyysetuuden maksupäivää. Mallissa eniten kritiikkiä aiheuttanut kohta on, että mikäli työtön työnhakija ei täytä aktiivisuusehtojen mukaisia kriteerejä 65 päivän tarkastelujakson aikana, tämän työmarkkinatukeen tehdään 4,65 prosentin leikkaus tämän jakson jälkeen seuraavan tarkastelujakson ajaksi. Tämä leikkaus kertaluontoinen, eli jos riittävää aktiivisuutta ei ole tällä seuraavallakaan tarkastelujaksolla, niin aiemmin tehty leikkaus säilyy, muttei kertaudu. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, työttömyysturvan aktiivimalli) Tätä uudistusta on vastustettu voimakkaasti etenkin työntekijäpuolen ammattijärjestöjen puolesta, ja SAK kutsui perjantaiksi 2.2.2018 koolle mielenosoituksen Senaatintorille vastustamaan aktiivimallia. Mallia vastustamassa oli noin 8 000 ihmistä. (Yle 2.2.2018.)

Sipilän hallituksen työvoimapolitiikka on siis ollut paljon keskustelun aiheena ja siitä on esitetty paljon eri näkemyksiä. Itse halusin tästä ja omasta mielenkiinnostani johtuen vielä tarkastella vähän lähemmin tätä hallituksen politiikkaosa-aluetta asiakirjatasolla ja luoda näin omanlaisensa kokonaiskuvan hallituksen työvoimapolitiittisesta otteesta ja lähestymistavasta siihen. Näin ollen tutkimuskysymykseni ovat, että 1.) millainen on Sipilän hallituksen aktiivisen työvoimapolitiikan linja tarkasteltaessa sitä työkeskeisen ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan suhteen ja 2.) kumpaa lähestymistapaa se lopulta enemmän noudattaa. Tutkielmani on laadullinen tutkimus ja hyödynnän siinä valmista aineistoa, joka koostuu Sipilän hallituksen hallitusohjelmasta vuodelta 2015, toimintasuunnitelmasta vuosille 2017-2019 ja kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketista.

Tutkielmani tulee etenemään siten, että ensimmäisenä käyn teoreettisessa viitekehysessä hieman läpi työpolitiikan käsitettä ja esittelen sen jaottelun passiiviseen ja aktiiviseen

työvoimapolitiikkaan. Tutkielmani keskipisteenä tulee olemaan enemmänkin aktiivinen työvoimapolitiikka, joten siihen perehdyn perusteellisemmin. Tämän jälkeen käyn lyhyesti läpi aktiivisen työvoimapolitiikan historiaa ja ennen kaikkea sen käsitteellisen merkityksen muutosta. Siitä siirryn käsittelemään lyhyesti kansainvälistä viitekehystä ja työvoimapolitiikan suuntaviivoja, josta pääsemmekin seuraavaksi perehtymään lyhyesti kokemuksiin aktiivisesta työvoimapolitiikasta niin Suomessa kuin ulkomailla. Teoriaosuuteni tulen päättämään perehtymällä työvoimapolitiikan muutokseen 90-luvun lamasta nykypäivään. Tämän jälkeen vuorossa on katsaus käyttämäni tutkimusaineistoon ja tutkielmassani käyttämään metodologiaan, joiden jälkeen siirryn itse analyysiin ja tuloksiin. Lopuksi teen vielä kokoavan yhteenvedon tutkielmani keskeisestä sisällöstä, tuloksista ja pohdinnoista.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän luvun tarkoituksena on tehdä lyhyt katsaus keskeisiin työvoimapolitiikan käsitteisiin ja luoda niiden pohjalta yleiskäsitys tutkimuksen kohteena olevasta aiheesta. Tulen syventymään erityisesti aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, sen historiaan ja merkityksen muutokseen sekä käytännön kokemuksiin siitä niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Tulen tässä luvussa myös esittelemään Suomen työvoimapolitiittisen ajattelun ja linjan muutosta 90-luvun lamasta nykypäivään, sillä se taustoittaa hyvin sitä kehitystä miten tästä eräästä Suomen lähihistorian käännekohdasta on edetty tähän päivään.

2.1 Työvoimapolitiikka

Työvoimapolitiikka edustaa sekä työntekijöiden oikeuksien ja etujen ajamista, että valtiovallan toteuttamia työvoimapolitiittisia toimenpiteitä työttömyyden alentamiseksi ja työllisyysasteen kohottamiseksi. Esimerkiksi Pertti Koistinen (2011) toteaa, että tarve ja kysyntä työvoimapolitiittisille toimenpiteille varhaisimmassa vaiheessaan kumpusivat teollisuuden tarpeista ja toisaalta köyhälistön ja teollisuustyöläisten epäinhimillisistä elinolosuhteista. Alun alkaen työvoimapolitiikan huomio on siis pitkälti ollut työntekijöiden työ- ja elinolojen edistämässä sekä suojelussa. Nykyisin työvoimapolitiittisilla toimenpiteillä pyritään myös aktivoimaan ei-aktiivista työikäistä väestöä ja parantamaan työllistettävyyttä. (Koistinen 2011, 14.) Näin ollen voidaan todeta, että työvoimapolitiikan käsite kattaa alleen nämä kummatkin näkökulmat.

Työvoimapolitiikka yleensä jaetaan karkeasti kahteen osa-alueeseen. Näitä kutsutaan passiiviseksi ja aktiiviseksi työvoimapolitiikaksi. Passiivisella työvoimapolitiikalla tarkoitetaan ensinnäkin kaikkia kaikille työnhakijoille ja työnantajille suunnattuja julkisia työnvälitys- ja muita palveluita. Toisekseen sillä tarkoitetaan valikoidusti työttömiin tai työttömyysuhan alaisiin suunnattuja työvoimapolitiittisia toimenpiteitä, joita pääasiassa ovat työvoimakoulutus ja erilaiset työllistämistuet. Passiiviseen työvoimapolitiikkaan sisältyvät myös työttömyysvakuutus ja muu työttömien toimeentuloturva, joilla pyritään turvaamaan ansiotulonsa menettäneiden toimeentulo sekä ylläpitämään työvoimareserviä työmarkkinoiden käytettävissä työllistymisen onnistumiseen saakka. (Aho ym. 2008, 46.)

Aktiivisella työvoimapolitiikalla taas tarkoitetaan kaikkia niitä politiikkatoimenpiteitä, joiden avulla pyritään edistämään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa ja ylläpitämään näiden tasapainoa (Aho ym. 2008, 46). Toisinaan puhutaan myös pelkästään aktiivipolitiikasta ja tämä määritellään melko laivasti "laaja-alaiseksi toimintapolitiikaksi, joka tukee työikäisen väestön osallistumista työhön". (Saikku 2015, 5) Tässä kohtaa on todettava, että jossain määrin jaottelu passiiviseen ja aktiiviseen työvoimapolitiikkaan ei ole niin selvärajaista, koska esimerkiksi työllistämistuet tai työvoimakoulutus voidaan ajatella lukeutuvan toimenpiteisiin, joilla tosiasiallisesti pyritään edistämään työhön osallistumista. Yleisesti ottaen aktiivisen työvoimapolitiikan piiriin nähdään lukeutuvan harjoitteluohjelmat, työnhaun avustus, työllistämisen kannusteet, tukityöllistäminen, suora työpaikkojen luonti ja muut sekalaiset politiikkatoimenpiteet, kuten esimerkiksi start-up tuet, jotka esiteltiin ensimmäisen kerran Saksassa vuonna 2003 osana Hartz reformia. (Nie, J & Struby, E. 2011, 39-40.)

Aktivointia on yleisesti jaoteltu kahteen pääsuuntaukseen, joista ensimmäinen on työkeskeinen tai velvoittava suuntaus ja toinen inhimillisen pääoman kehittämisen ja mahdollistamisen suuntaus (Keskitalo & Karjalainen, 2013, 13). Seuraava Keskitalon ja Karjalaisen muotoilema jaottelu (Taulukko 1) kuvaa näiden lähestymistapojen eroja.

Taulukko 1. Aktivoinnin kaksi pääsuuntausta (Keskitalo & Karjalainen 2013, 13).

	Työkeskeinen lähestymistapa	Inhimillisen pääoman kehittämistä korostava lähestymistapa
Yhteiskunnallinen konteksti	liberaali, selvärajaisesti kohdennettu angloamerikkalainen aktivointipolitiikka	universaali, osittain kohdennettu pohjoismainen ja eurooppalainen aktivointipolitiikka
Perustelut	etuusriippuvuuden torjunta	syрjäytymisen torjunta ja sosiaalisen integraation edistäminen
Yleiset tavoitteet ja kohteet	työn ensisijaisuus, nopea työhön pääsy	työllistymisvalmiuksien edistäminen, kestävä työllistyminen
Toimenpiteet	intensiivinen henkilökohtainen tuki työnhaussa, lyhytaikainen koulutus, minkä tahansa työn vastaanottaminen	aktiivisten työvoimapalvelujen tarjonta, pitkäaikainen koulutus, sosiaali- ja terveystalvelujen tarjonta, henkilökohtainen palvelu
Työmarkkinastrategia	tarjontakeskeisyys, avoimet työmarkkinat ja työmarkkinakynnysten ylittäminen	tarjontakeskeisyys, tukityöpaikkojen ja työllisyyskoulutuksen hyödyntäminen
Aktivointikeinot	sopimukset yksilöllisten aktivointi- ja työllistymissuunnitelmien muodossa	sopimukset yksilöllisten aktivointi- ja työllistymissuunnitelmien muodossa; kuntoutus
Yksilölliset seuraukset	tiukat tuensaannin ehdot, sanktioiden käyttö, tuen menetys ja/tai määräaikainen tuki	anteliaat tuensaannin ehdot, sanktioiden käyttö, harkinnanvarainen tuen alennus tai määräaikainen tuen menetys

Työkeskeinen lähestymistapa korostaa tiukempia tukien ehtoja sekä työttömän velvollisuuksia osallistua työhön, koulutukseen tai muihin aktiivitoimiin. (Keskitalo ym. 2013, 12). Näin ollen tätä lähestymistapaa voisi jopa luonnehtia tukijärjestelmän enenevää vastikkeellistamista puoltavaksi näkökannaksi. Inhimillisen pääoman kehittämistä korostava lähestymistapa taas painottaa oikeutta palveluihin sekä positiivisia kannustimia, joiden tavoitteena on työttömien tukeminen ja työllistymisedellytysten parantaminen (Keskitalo ym. 2013, 12).

Aktivoinnin kohteen ajatellaan aina poikkeuksetta olevan työtön yksilö (Karjalainen 2012, 234). Ajatellaan, että yksilö muuttaa käyttäytymistään laissa säädettyjen ehtojen ja

tavoitteiden mukaisesti. Tällä lähestymistavalla rakenteellisen työttömyyden ongelmaa lähdetään purkamaan henkilö henkilöltä. Rakenteellisella työttömyydellä tarkoitetaan sellaista työttömyyden ilmenemismuotoa, jossa on keskeisesti kyse muutoksissa työvoiman kysynnässä ja tarjonnassa. Tämä kysynnän muutos voi johtua esimerkiksi palveluiden ja tavaroiden kysynnän määrässä tai laadussa tapahtuvasta huomattavasta vaihtelusta. Nämä muutokset voivat seurata vaikkapa muutoksista väestön hyvinvoinnissa, terveydessä tai rakenteessa, jotka sitten johtavat terveys-, hoiva-, koulutus- tai sosiaalipalvelujen tarpeen muutokseen. (Koistinen 2011, 177.) Toisaalta myös perinteisten teollisuudenalojen työpaikkojen väheneminen ja korvautuminen uudenaikaisilla korkeamman teknologian työpaikoilla on esimerkki tällaisesta muutoksesta. Tällöin työvoiman osaaminen ja taidot eivät välttämättä vastaa uusien työpaikkojen tarpeita ja työvoiman uudelleenkoulutus ei kykene vastaamaan riittävän nopeasti tapahtuvaan muutokseen.

2.2 Aktiivinen työvoimapolitiikka ja sen merkityksen jatkuva muutos

Aktiivinen työvoimapolitiikka on käsitteenä saanut varsinaisesti alkunsa Ruotsista 1950-luvulla (Koistinen 2011, 370). Toisaalta Karjalainen (2011) taas toteaa, että aktiivisella työvoimapolitiikalla on juurensa 1960-luvulla ja OECD:ssä, joka alkoi tuolloin nostaa esille aktiivista työvoimapolitiikkaa. Erityisesti tämä aktivoinnin konsepti alkoi näkyä OECD:n julkaisuissa 1990-luvulla. (Karjalainen 2011, 231.) Tänä aikana käsitteen merkitys on käynyt läpi huomattavan muutoksen, tai voisiko ennemminkin sanoa, kaventumisen. Alun perin sillä tarkoitettiin niitä kaikkia työvoimapolitiikan osa-alueita, joiden kautta pyrittiin vaikuttamaan sekä työvoiman tarjontaan että kysyntään ja myös laajemmin yhteiskunnan rakenteisiin ja edellytyksiin myönteiselle työttömyyden, työllisyyden ja työelämän kehitykselle. Alun perin se nähtiin siis myös keinona edistää talouspoliittisia tavoitteita, kuten vakaata ja inflaatiosta vapaata taloudellista kasvua, mutta sillä haluttiin myös edistää rakenteellisia muutoksia sekä työvoiman alueellista ja ammatillista liikkuvuutta. (Koistinen 2011, 361.)

Nykyisin aktiivisen työvoimapolitiikan merkitys on kaventunut koskemaan lähinnä työvoiman tarjontaan liittyviä toimenpiteitä ja kysymyksiä. Tämä merkityksen muutos ja teorian kaventuminen alkoivat näkyä konkreettisesti 1990-luvun työvoimapolitiikassa keskustelussa. Työvoimapolitiikassa ovat sittemmin korostuneet ensisijaisesti toimet, joilla

pyritään aktivoimaan työttömiä ja ei-aktiivista väestöä. Esimerkiksi EU:n harjoittama ja suosittelu työvoimapolitiikka on ollut hyvin tarjontapainotteista, eli se on pyrkinyt lähinnä vaikuttamaan työvoiman tarjontaan. (Koistinen 2011, 366, 370–371.)

Hyvänä esimerkkinä tästä aktiivisen työvoimapolitiikan sisällöllisestä muutoksesta toimii Koistisen (2011, 363) mukaan tämän politiikan osa-alueen ”alkuperämaa” Ruotsi. Hän kuvailee, kuinka vielä "vuoden 1960 työvoimapolitiittinen komitea (SOU 1965) painotti, että työvoimapolitiikan tehtävänä on työllisyyden edistäminen ilman inflaatiota", ja että "Komitean mukaan työvoimapolitiikka koostuu yhtäältä työvoiman kysyntää ja tarjontaa edistävästä toimenpiteistä, että toisaalta toimenpiteistä, jotka edistävät työllisyyden paranemista yhdessä muiden talouspoliittisten keinojen kanssa." 1970-luvulla maan työvoimapolitiikan tavoite muuttui ja työvoimapolitiikan tehtäväksi muodostui työllisyyden tason kohottaminen, vaikka sen tehtävänä vieläkin säilyi avointa työttömyyttä vastaan taistelu. 1980-luvulla työpoltiikan tehtäväksi muotoutui ensin kitka- ja rakennetyöttömyyden vähentäminen. Vuoden 1987 budjettisuunnitelman myötä työmarkkinoiden toimivuuden parantamisesta sekä työvoiman tietojen ja taitojen kehittamisestä tuli korostuneesti työvoimapolitiikan tehtävä. (Koistinen 2011, 363–364.) Oheinen kuvailu Ruotsin työvoimapolitiikan kehityksestä ja työvoimapolitiikan tavoitteiden ja tehtävien muuttumisesta kuvaa hyvin sitä, kuinka tarjontapainotteinen näkökulma on saavuttanut yhä suuremman roolin työvoimapolitiittisessa ajattelussa.

2.4 Kansainvälinen kehitys ja kokemukset aktiivisesta työvoimapolitiikasta

Erilaiset työttömien aktivointiohjelmat ja sosiaaliturvan yhä enenevä vastikkeellistaminen ovat olleet sosiaali- ja työvoimapolitiikan yleinen linja lukuisissa Euroopan maissa jo 1990-luvulta lähtien (Ala-Kauhaluoma 2005, 42). Ala-Kauhaluoman (2005, 42) mukaan näitä aktivoivia toimenpiteitä on alettu soveltaa erityisesti 1990-luvun alusta lähtien USA:ssa, EU:n jäsenmaissa sekä muissa anglosaksisissa maissa. Suomi on seurannut hyvin pitkälti tätä kansainvälistä kehitystä työvoimapolitiikassaan. Ennen EU:ta pitkälti OECD:n, siihen kuuluvien maiden sekä Ruotsin mallia, ja EU jäsenyytensä aikana EU:n viitoittamaa tietä. EU:lla on ollut näistä kaikkein konkreettisin vaikutus ja tämä vaikutus on tapahtunut epäsuorasti talouspoliittisen integraation sekä muiden politiikan osa-alueiden välityksellä.

Aktiivista työvoimapolitiikkaa on tutkittu kohtuullisen runsaasti tällä vuosituhanella. Huomautettakoon, että tässä työssä aktivointipolitiikasta puhuttaessa viitataan juuri aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, eikä aktiivisen sosiaalipolitiikan alueella tapahtuvaan aktivointipolitiikkaan. Matti Sihdon (2015, 73) mukaan useat tällä vuosituhanella tehdyt tutkimukset liittyen aktivointipolitiikkaan ovat osoittaneet, että aktivointipolitiikan tulokset ovat selkeästi myönteisiä. Hän kuitenkin huomauttaa, että näihin tutkimuksiin on liittynyt myös varauksia koskien seikkaa, jonka mukaan aktivointipolitiikan vaikutukset eivät usein ole olleet myönteisiä työmarkkinoilla heikoimmassa asemassa oleville ryhmille. Tulokset saattoivat olla jopa kielteisiä, mikäli tarjolla ei ollut henkilökohtaista tai yksilökohtaista asiakkaan kohtaamista ja henkilöresurssit olivat riittämättömiä. (Sihto 2015, 73.)

Kari Hämäläinen ja Virve Ollikainen tarkastelivat tutkimuksessaan (2004) aktiivisen työvoimapolitiikan pitkän aikavälin vaikutuksia nuorten työmarkkinoilla. Heidän keskeisiä tuloksia olivat, että työllistämistuet ja työvoimakoulutus kykenivät huomattavasti edistämään nuorten työllistymistä ja paransivat heidän ansiotasoaan. Näiden positiivisten vaikutusten huomattiin myös olevan pitkäkestoisia. Sitä vastoin työmarkkinatuella tapahtuvalla työharjoittelulla ei havaittu nuorten työmarkkina-asemaa parantavia vaikutuksia. (Hämäläinen & Ollikainen 2004, 24.)

Saksassa toteutettu Hartz reformi toimii oivana esimerkkinä suuremmasta ja merkittävämmästä lähihistoriassa ulkomailla toteutetusta kokonaisvaltaisesta työmarkkinuudistuksesta. Kyseinen reformi toteutettiin Saksassa vuosien 2003–2005 aikana. Reformi koostui huomattavista muokkauksista sekä aktiiviseen että passiiviseen työvoimapolitiikkaan. Se pantiin täytäntöön neljän lakipaketin muodossa siten, että vuonna 2003 alettiin soveltaa lakeja Hartz I ja II, vuonna 2004 lakia Hartz III ja vuonna 2005 lakia Hartz IV. Nämä lait tähtäsivät kokonaisuutena pääasiallisesti tehostamaan työllistämispalveluja ja politiikkatoimenpiteitä, aktivoimaan työttömiä ja edistämään työvoiman kysyntää vapauttamalla työmarkkinoita. Reformi muutti hyvin perustavanlaatuisesti institutionaalista ja laillista viitekehystä, joka määrittää työttömien oikeuksia ja vastuita. (Jacobi, Lena & Kluge, Jochen 2006, 2.) Tämän uudistuksen arviointi ja tutkimus on tuottanut tuloksia, joiden mukaan yleisellä tasolla toimenpiteiden vaikuttavuus on hienoisesti parantunut. Julkisten työllisyyspalveluiden

uudelleenorganisointia pidetään pääosin onnistuneena ja harjoitteluohjelmien uudelleenmuotoilun arvioidaan parantaneen niiden vaikuttavuutta. Poliittikkatoimenpiteet kuten uudelleenmuotoillut palkkatuet ja ”start-up” tuet osoittivat merkittäviä positiivisia vaikutuksia. (Jacobi, Lena & Kluge, Jochen. 2006, 27.)

Toisaalta Hartz reformia kohtaan on myös esitetty kritiikkiä, jonka mukaan itse Hartz reformi ei olisikaan päävastuussa Saksassa vuosien 2005–2011 välisenä aikana tapahtuneeseen työllisyyden kasvuun ja työttömyysasteen alenemiseen. Esimerkiksi Metin Akyol, Michael Neugart ja Stefan Pichler (2013) esittävät omassa tutkimusartikkelissaan, että reformiin sisältyneet toimenpiteet eivät niinkään ole olleet vaikuttavana tekijänä kasvaneeseen työllisyysasteeseen, vaan työllisyys vaikuttaisi kasvaneen jo 1990-luvulla alkaneen maltillisen palkkapolitiikan pitkäjänteisen harjoittamisen myötä. (Akyol, Neugart & Pichler. 2013, 44–45.)

Daniel Sage (2014) käsitteli tutkimusartikkelissaan aktiivista työvoimapolitiikkaa hieman poikkeavasta näkökulmasta ja tarkasteli, millaisia vaikutuksia aktiivisella työvoimapolitiikalla on työttömänä olevien ihmisten subjektiiviseen hyvinvointiin. Hänen havaintonsa osoittivat, että aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteillä oli positiivisia vaikutuksia työttömien subjektiiviseen hyvinvointiin. Näistä tuloksista on kuitenkin mainittava, että nämä positiiviset vaikutukset olivat vahvempia miehillä kuin naisilla. Toisekseen, aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteet, jotka mallinsivat enemmän normaalia työelämää, olivat tehokkaampia kohottamaan työttömän subjektiivista hyvinvointia kuin toimenpiteet, joilla pyrittiin avustamaan työtöntä henkilöä työnhaussa. (Sage 2014, 1296–1297.)

2.5 Työvoimapoliittisen ajattelun muutos Suomessa 90-luvun lamasta nykypäivään

90-luvun lama toi tullessaan vakavan tarpeen uudistaa käytännön työvoimapolitiikkaa ja se pakotti yhtäältä luopumaan vanhoista käytännöistä ja toisaalta omaksumaan uusia, toiseen suuntaan vieviä käytäntöjä. Esimerkiksi asettamastaan työllistämisvelvoitteesta valtio ei vuosina 1991–1992 työttömyyden moninkertaistuessa pystynyt pitämään kiinni, sillä työttömyyden kasvun aiheuttamien menojen kasvua oli pakko rajoittaa ja toisaalta oli

käytännössä mahdotonta järjestää tukityöpaikkoja. Tästä syystä työllistämisvelvoitetta ensin lievennettiin 1992 ja lopulta se lakkautettiin kokonaan 1993. (Aho ym. 2008, 52.) Täystyöllisyyden tavoitteista luovuttiin ja seuraavat Lipposen hallitukset pyrkivätkin varsin maltillisesti "työttömyyden puolittamiseen". Viimeisten kymmenen vuoden aikana tavoitteeksi on lähinnä asetettu vain työllisyysasteen kohottaminen ja tässä Suomen voidaankin sanoa seuranneen EU:n työllisyysstrategian mallia. (Aho ym. 2008, 52.)

Vuodesta 1994 Suomen kansantuote kääntyi vahvaan kasvuun mutta työttömyys ei helpottanut samalla tavoin. Työmarkkinoiden jäykkyyden eli kannustinongelmien ajateltiin olevan syytä tähän ja keskustelua hallinneiksi termeiksi nousivat kannustinloukkujen purkaminen, aktivointi sekä tukiriippuvuuden vähentäminen. Vuonna 1994 tehtiin ensimmäinen merkittävä muutos työmarkkinauudistuksen myötä ja seuraavina vuosina sosiaaliturvajärjestelmään ja verotukseen tehtiin huomattavasti erilaisia korjauksia ja leikkauksia, joilla pyrittiin tekemään työnteosta aina kannattavampaa kuin sosiaaliturvan varassa eläminen. (Aho ym. 2008, 54.)

Työttömyys kuitenkin aleni hyvin hitaasti talouskasvusta huolimatta, ja 1998 toteutettiin eräänlainen työvoimapolitiittisen järjestelmän kokonaisuudistus, jonka keskeisinä tavoitteina oli työttömien työnhaun aktivointi ja työnhakuvalmiuksien vahvistaminen. Työntekijöiden omaa aktiivisuutta haluttiin kohottaa ja otettiin käyttöön määräaikaishaastattelut, työnhakusuunnitelmat sekä työnhakukirjat. Tämän uudistuksen myötä tänä päivänäkin kiinnitetään huomattavasti enemmän huomiota työnhakijoiden oikeuksien ja erityisesti velvollisuuksien toteutumiseen, ja työnhakukoulutukset ovat laajentuneet miltei kaikille tarjottavaksi osaksi työvoimapalveluja. ”Yksilöllisten työnhakusuunnitelmien” laatiminen on erityisesti korostunut keskeisenä osana palveluprosessia. (Aho ym. 2008, 55–56.)

Raija Julkusen (2013) mukaan aktiivinen työvoimapolitiikka ei ole kuitenkaan koskaan saanut Suomessa sellaista jalansijaa kuin Ruotsissa. Hän väittääkin, että Suomessa merkittävämpi diskurssi ja politiikka-alue on oikeastaan ollut kannustin-, tulo-, työttömyys-, köyhyys- ja byrokraloukkujen purkaminen, eikä niinkään aktivoiminen. Hän kuitenkin myös toteaa, että aktiivilinja on näkynyt kannustinreformissa, työvoimapolitiikassa ja aktiivisen sosiaalipolitiikan muotoilussa. Lama-ajan jälkeen linjaksi muodostuikin korkean työllisyyden tavoittelu sekä talouskasvun että kannustavuus- ja aktivointipolitiikan avulla. (Julkunen 2013, 34–35.)

3 TUTKIMUSASETELMA

Seuraavaksi käyn lävitse itse tutkimuksen toteutusta. Aloitan käsittelemällä valitsemaani aineistoa, josta siirryn tämän aineiston rajaamiseen ja itse tutkimuskysymyksiini. Tämän jälkeen teen vielä tiiviin katsauksen metodologiaan ja valitsemaani tutkimusmenetelmään sekä perustelen sen valinnan tutkimukseni toteutukseen.

3.1 Aineisto

Aineistona tutkielmassani tulen käyttämään kolmea valtioneuvoston asiakirjaa. Nämä asiakirjat ovat ”Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015” (tähän viittaa jatkossa hallitusohjelmana) ”Ratkaisujen Suomi: Puolivälin tarkistus – hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017-2019” ja kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketti. Nämä kolme asiakirjaa muodostavat kohtuullisen pätevän aineiston tutkimuskysymyksiini tarkastelua varten. Kevään 2018 työllisyyspaketin halusin sisällyttää tarkasteluun lähinnä sen ajankohtaisuuden vuoksi. Valitsemani asiakirjat ovat hyviä ohjelmia/linjapapereita ilmentämään tutkimuskysymyksissäni mainitsemaa aktiivisen työvoimapolitiikan linjaa ja näen näiden asiakirjojen olevan parhaita dokumentteja analyysini ja tutkimukseni suorittamiseen. Ne ovat myös keskeisimpiä helposti saatavilla olevia asiakirjoja ja näin ollen mielekästä aineistoa tutkimustani varten.

Hallitusohjelma, toimintasuunnitelma vuosille 2017-2019 ja vuoden 2018 työllisyyspaketti ovat saatavissa verkosta valtiovallinnon sivuilta. Hallitusohjelman vahvuutena aineistona voidaan pitää sitä, että se on monesti julkisessa keskustelussa esillä sellaisena asiakirjana, joka linjaa hallituksen politiikkaa ja jonka raameissa koko hallitus on sitoutunut hallituskauden ajan toimimaan. Se ei siis ole mikä tahansa asiakirja, vaan hallituspuolueiden yhdessä sopima ohjelma hallituksen tavoitteista ja keskeisimmistä politiikkatoimenpiteistä. Sillä on toki myös heikkoutensa tutkimuksen kannalta, ja se on aineiston kapeus. Kyseinen asiakirja ei ole mikään kovin kattava dokumentti jossa mainittaisiin yksityiskohtaisella tarkkuudella politiikan sisällöt, vaan se on kuten aiemmin todettu, tiivis paketti strategisia linjauksia. Tästä syystä päädyinkin sisällyttämään aineistooni jo aiemmin mainitsemani hallituksen toimintasuunnitelman vuosille 2017-2019 ja kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketin.

3.2 Aineiston rajaaminen ja tutkimuskysymykset

Tutkielmassani tulen ainoastaan käsittelemään Sipilän hallituksen työvoimapolitiittista linjaa, enkä laajemmin perehdy hallituksen harjoittamaan politiikkaan tai käsittele sitä laajempaa kokonaisuutena. Se olisi jo huomattavasti laajempi aihepiiri eikä istu kandidaatintutkielman raameihin. Rajaan tarkasteluni hallituksen työvoimapolitiikkaan. Rajaan tarkasteluni näissä asiakirjoissa työvoimapolitiikkaa sivuaviin osioihin. Juha Sipilän hallitusohjelmassa tämä tarkoittaa sivuja 14-16 , vuosien 2017-2019 toimintasuunnitelmassa sivuja 23-32 ja kehysriihen työllisyyspakettia tarkastelen kokonaisuudessaan, joka on kuuden sivun mittainen asiakirja. Olen asettanut tutkimukselle kaksi tutkimuskysymystä:

1. Millainen on Sipilän hallituksen aktiivisen työvoimapolitiikan linja tarkasteltaessa sitä työkeskeisen ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan suhteen?
2. Kumpaa lähestymistapaa hallituksen aktiivinen työvoimapolitiikka lopulta enemmän noudattaa?

Tarkoitukseni on siis analysoida aktiivisen työvoimapolitiikan sisältöä kyseinen Karjalaisen ja Keskitalon jaottelu (taulukko 1) teoreettisena viitekehyksenä toimien. Luokittelen siis aineistosta löytämiäni politiikkatoimenpiteitä ja strategisia linjauksia joko työkeskeiseen tai inhimillistä pääomaa korostavaan kategoriaan. Tarkoitukseni ei ole tutkia tai arvioida sitä, onko Sipilän hallituksen työllisyyspolitiikka ollut hyvää, vaikuttavaa tai tuloksellista. Se olisi sitten kokonaan toinen ja paljon laajempi tutkimisen aihe ja siksi se ei sovi kandidaatin tutkielman laajuuden määrittämiin raameihin.

3.3 Menetelmät

Itse tutkimusmenetelmänä tulen käyttämään teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Näin kykenen parhaiten lähestymään tutkimusaineistoani ja vastaamaan tutkimuskysymyksiini. Tulen käyttämään Vuokko Karjalaisen ja Anu Keskitalon muotoilemaa aktiivisen työvoimapolitiikan lähestymistapoja kuvailevaa jaottelua (taulukko 1) teoreettisena viitekehyksenä, jonka avulla tarkastelen ja analysoin käyttämäni aineistoa. Pyrin löytämään aineistosta ilmaisuja sekä strategisia ja poliittisia linjauksia, jotka viittaavat joko työkeskeiseen tai inhimillistä pääomaa korostavaan aktiivisen työvoimapolitiikan linjaan. Tämän kehyksen kautta pyrin siis hahmottelemaan analyysini tulokset lukijalle.

Seuraavaksi kerron hieman analyysimenetelmistäni. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, joka soveltuu kaikkiin laadullisen tutkimuksen perinteisiin. Se ei ole pelkästään yksittäinen tutkimusmetodi, vaan se voi toimia myös tutkimuksen väljänä teoreettisena kehyksenä ja näin ollen se on liitettävissä erilaisiin analyysikokonaisuuksiin. Sen vahvuus on soveltuvuus monenlaisiin tutkimuksiin. Sisällönanalyysin voidaan myös ajatella olevan perusta monille eri nimillä tunnettaville laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmille. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Sisällönanalyysiä voidaankin pitää eräänlaisena kvalitatiivisen analyysin ja tutkimuksen perustyökaluna (Silvasti 2014, 33).

Sisällönanalyysi on menettelytapa, jolla pyritään analysoimaan erilaisia aineistoja ja dokumentteja systemaattisella ja objektiivisellä otteella. Tällaisia aineistoja tai dokumentteja voivat tässä asiayhteydessä olla esimerkiksi kirjat, päiväkirjat, haastattelut, artikkelit, raportit, puheet tai miltei mikä tahansa muu kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. Näin ollen voidaan todeta, että sisällönanalyysi on pohjimmiltaan tekstianalyysia. Sisällönanalyysin avulla pyritään rakentamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus muodoltaan tiivistetysti ja yleisesti. (Tuomi ym. 2009, 103.)

Sisällönanalyysilla on kuitenkin myös heikkoutensa. Sen avulla saadaan kerätty aineisto lähinnä vain järjestetyksi johtopäätösten tekoa varten. Monia sisällönanalyysilla toteutettuja tutkimuksia onkin kritisoitu siitä, että niiden on nähty jääneen keskeneräisiksi jäädessään tuohon järjestelyvaiheeseen ja tutkija on saattanut esitellä tämän järjestetyn aineiston itsessään tuloksina. (Tuomi ym. 2009, 103.) Tutkimuksen luotettavuuden varmistaminen on myös tutkijalle haasteita tuottava tekijä, sillä tutkijan omat käsitykset sekä teoriaosaaminen vaikuttavat herkästi tutkimuksen tekoon. Tästä syystä onkin tärkeää, että tutkija tuo selkeästi tutkimuksen eri vaiheissa esille ne tekijät, joista johtuen on omiin tuloksiinsa analyysissään päätenyt. (Tuomi ym. 2009, 96, 100.)

Tässä tutkimuksessa käytän tutkimusmenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Sitä kuvaillaan sisällönanalyysin menetelmäksi, jolla pyritään ratkaisemaan aineistolähtöisen sisällönanalyysin ongelmakohtia ja puutteita. (Tuomi ym. 2009, 96). Yksi keskeisimmistä eroista aineistolähtöisen ja teoriaohjaavan sisällönanalyysin välillä on, että teoriaohjaavassa sisällönanalyysissa aikaisempi tieto ohjaa ja auttaa analyysia. Tämän aikaisemman tiedon tarkoitus ei ole varsinaisesti testata teoriaa, vaan sen tehtävä on edesauttaa uusien ajatuspolkujen aukeamisessa. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissa

aineiston hankinta on hyvin vapaata sekä tutkijan päätettävissä, eikä aiemmat teoriat ja ilmiöstä tiedetty tieto varsinaisesti ohjaa aineistonhankintaa. (Tuomi ym. 2009, 96–97.)

Teoriaohjaavan analyysin päättelyn logiikan voidaan pääsääntöisesti todeta noudattelevan abduktiivisen päättelyn logiikkaa. Tutkijan ajatteluprosessi rakentuu osaltaan aineistolähtöisyyden sekä valmiiden mallien varaan, ja tutkija pyrkiikin sitomaan näitä toisiinsa osin pakolla ja jopa luovalla otteella. (Tuomi ym. 2009, 97.) Esimerkiksi tässä tutkimuksessa Karjalaisen ja Keskitalon muotoilema jaottelu (taulukko 1) työkeskeisen ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan keskeisistä piirteistä toimii eräänlaisena mallina, johon aineistoa yritän yhdistää.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Analyysini perustana ja ohjaavana tekijänä tulee toimimaan aiemmin teoriaosuudessa esille tuomani Karjalaisen ja Keskitalon jaottelu (taulukko1), jossa kuvaillaan työkeskeisen ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan keskeisiä elementtejä. Tätä jaottelua vasten vertailen tekemiäni löydöksiä ja siten käytän siinä mainittuja seikkoja ja kuvailua perusteluna tekemilleni havainnoille. Tämän taulukon pohjalta valitsin kaksi pääluokkaa, työkeskeisen lähestymistavan ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan. Käydessäni läpi aineistoani luokittelin löydöksiäni jompaankumpaan luokkaan perustellen valintojani ja tulkintojani vedoten yllä esitetyssä jaottelussa esitettyihin kummallekin lähestymistavalla tyypillisiin ominaisuuksiin. Tulen myös tarkastelemaan jokaista valitsemaani asiakirjaa omassa osiossaan kronologisessa järjestyksessä. Näin pystyn tuomaan lukijalle selkeästi ja ymmärrettävästi esiin, mikäli hallituskauden aikana linjauksissa on tapahtunut muutoksia tai politiikan keskiössä olevat tavoitteet tai teemat ovat vaihtuneet.

4.1 Sipilän hallituksen hallitusohjelma 2015

Sipilän hallituksen hallitusohjelma on kokonaisuutena melko poikkeava moniin edeltävien hallitusten hallitusohjelmiin nähden. Se ei mene yhtä tarkasti yksityiskohtiin kuin esimerkiksi Kataisen tai Vanhasen hallitusten hallitusohjelmat ja sitä voidaankin pitää enemmän strategisena ohjelmaperia. Tässä kyseisessä hallitusohjelmassa on lähinnä vain lueteltu keskeiset tavoitteet ja jaettu nämä viiden kärkihankkeen alle.

Melko nopeasti voidaan havaita hallituksen keskittämä fokus sellaisiin toimenpiteisiin, joilla ensisijaisesti pyrittäisiin nopeaan työllistymiseen ja työttömyysjaksojen lyhentämiseen. Tätä kautta oletettavastikin tähdätään julkisten kustannusten pienentämiseen ja voimavarojen säästämiseen. Keskiössä vaikuttaisi olevan työkeskeiseen ajatteluun tiiviisti sisältyvä etuusriippuvuuden torjunta ja sen kautta julkisten menojen säästöjen saavuttaminen.

"Hallitus valmistelee 15.10.2015 mennessä vuoropuhelussa työelämän osapuolten kanssa työttömyysturvan uudistuksen, sisältäen työn vastaanottovelvoitteen tiukentumisen sekä velvoitteen osallistua aktivointitoimenpiteisiin. Ansioturvan lisäpäiviin sovelletaan

nykylainsäädännön mukaista aktivointia. Hallitus sitoutuu ansioturvan uudistuksilla säästöihin työttömyysturvamenoihin."

"TE-toimistojen tehtäväksi kirkastetaan työnvälitystoiminta. Julkisen työnvälityksen vuoropuhelua ja yhteistyötä työnantajayritysten kanssa vahvistetaan. Uudistus aktivoi työnhakijan omaa roolia työhaussa, mutta myös varmistaa nykylainsäädännön sanktioiden tehokkaan täytäntöönpanon."

Ylemmässä lainauksessa mainitaan työn vastaanottovelvoitteen tiukentaminen ja velvollisuus osallistua aktivointitoimenpiteisiin osana tulevaa työttömyysturvauudistusta. Nämä ovat keskeisiä elementtejä työkeskeiselle lähestymistavalle, sillä tiukat tuensaannin ehdot ja yksilöiden entistä voimakkaampi velvoittaminen sanktioidenkin uhalla kuuluvat työkeskeisen ajattelun piiriin. Lainaus sisältää ajatuksen, että työttömyysturvauudistuksen myötä olla nykyistä vastikkeellisempaa ja velvoittavampaa. Jälkimmäinen lainaus tukee tätä ajatuskulkua. Työ ja työllistyminen ovat keskiössä, ja siksi työnvälitystoiminta halutaan nostaa TE-toimistojen keskeisimmäksi tehtäväksi. Myös tässä lainauksessa on läsnä työnhakijan oman aktiivisuuden korostaminen sanktioiden käytön tehostaminen.

"Hallitus arvioi kriittisesti kaikkia sellaisia tukijärjestelmiä, jotka ohjaavat työkykyisiä ihmisiä pitkäaikaisiin poissaoloihin työmarkkinoilta."

Tukijärjestelmiin suhtaudutaan hallitusohjelmassa yleisellä tasolla kriittisesti ja niiden itsessään arvioidaan voivan ohjata työkykyisiä ihmisiä pidempikestoisiin poissaoloihin työmarkkinoilta. Tästä lainauksesta ja strategisesta linjauksesta on hyvin selkeästi huomattavissa, että keskeisenä tavoitteena on nimenomaan etuusriippuvuuden ja pitkäaikaisen työttömyyden torjunta. Toisaalta kyse on myös näkemyksestä, että on olemassa tukijärjestelmään liittyviä kannustinloukkuongelmia.

Mutta kuten aiemmin todettua, hallitusohjelma sellaisenaan on hyvin tiivis ja yleisluontoinen paketti, eikä se tarjoa paljon mielenkiintoisia yksityiskohtia tarkasteltavaksi. Siksi se ei sellaisenaan muodostanut riittävää aineistoa tutkimuskysymyksieni käsittelyä varten.

4.2 Hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017-2019

Toinen pääaineistoistani, ”Ratkaisujen Suomi: puolivälin tarkistus – Hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017-2019 (2017), tarjoaa jo vähän enemmän tarkasteltavaa materiaalia ja käytännön politiikkatoimenpiteitä on lueteltu sekä lyhyesti esitelty sellaisella riittäväällä tarkkuudella, että niistä on jo mielekkäämpää tuottaa analyysia. Ensi lukemalla on hyvin selkeästi havaittavissa, että politiikan kärkenä on hyvin pitkälti säilynyt jo hallitusohjelman strategisissa linjauksissa esiintynyt työkeskeinen lähestymistapa aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Keskiössä on edelleen pyrkimys kohottaa työllisyyttä erilaisten tukien saamisen ehtoja kiristämällä ja tiukentamalla ja siten työttömän yksilön aktiivisuuden kohottamisella. Seuraavat lainauksen toimivat hyvinä esimerkkeinä tästä työvoimapolitiikan lähestymistavasta.

”Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan enimmäiskesto on lyhennetty.”

”Työn vastaanottamisvelvollisuutta koskevia työttömyysturvalain säännöksiä on tiukennettu.”

”Työttömyysturvan aktiivimallin käyttöönotto vuoden 2018 alusta. Työttömän aktiivisuutta tarkastellaan määrävälein ja ellei aktiivisuus ole osoitettavissa, seurauksena työttömyysturvan heikennyksiä.”

Nämä toimenpiteet kuvastavat voimakkaasti työkeskeistä lähestymistapaa. Erityisesti ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan enimmäiskeston lyhennys tähtää etuusriippuvuuden torjuntaan ja työttömän nopeampaan uudelleen työllistymiseen. Nämä ovat ominaisia piirteitä työkeskeiselle ajattelulle, jossa perusteluina nimenomaan käytetään etuusriippuvuuden torjuntaa ja tavoitteena pidetään nopeaa työllistymistä. Mahdollistavassa eetoksessa nimenomaan taas korostetaan perusteluina syrjäytymisen torjuntaa ja sosiaalisen integraation edistämistä, ja tavoitteina pidetään työllistymisvalmiuksien edistämistä sekä kestäväää työllistymistä. Kolmantena mainittu työttömyysturvan aktiivimalli on juuri se malli, joka on aiheuttanut paljon keskustelua ja kriittisiäkin äänenpainoja sekä vastustusta. (Yle 21.1.2018.) Työttömältä edellytetään mallin mukaan jatkossa tiettyjen omaa aktiivisuutta mittaavien reunaehtoien täyttämistä ja mikäli nämä kriteerit eivät täyty, on edessä heikennyksiä työttömyysturvaan. Heikennykset

työttömyysturvaan tässä tilanteessa voidaan nähdä sanktioina ja aktiivisuusehdot tietynlaisina tuensaamisen ehtoina.

”Työttömien määräaikaishaastatteluissa painopistettä siirretään puhelinhaastatteluista kasvokkain tehtäviin haastatteluihin. Tehostettua palvelua tarvitsevat työttömät ohjataan mahdollisuuksien mukaan TE-toimistojen haastattelujen yhteydessä (3 kk:n työttömyyden jälkeen) työvoimaa tarvitseviin henkilöstöpalveluyrityksiin.”

Tämä toimenpide kuvastaa työkeskeiselle lähestymistavalle tyypillistä intensiivistä henkilökohtaista tukea työnhaussa ja lopulta pyrkimys on se, että kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työtön henkilö ohjattaisiin mahdollisuuksien mukaan työvoimapulasta kärsiviin henkilöstöpalveluyrityksiin. Lähtökohtana on, että pyritään nimenomaan ensisijaisesti saamaan työtön työllistettyä ja vastaanottamaan mikä tahansa työ, mikäli mahdollista ja henkilö on ollut työttömänä vähintään 3 kuukautta. Tarkoituksena ei ole vahvistaa itse työllistymisen valmiuksia, vaan nimenomaan edesauttaa ripeää työllistymistä.

Hallituksen aktiiviselle työvoimapolitiikalle tuntuu edelleen tämänkin asiakirjan jälkeen säilyvän hyvin tunnusomaisena piirteenä erilaiset kiristyksen tuensaannin ehtoihin ja työttömyysturvaan. Esimerkiksi juuri ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan enimmäiskeston lyhentäminen on selkeä esimerkki tästä hallituksen aktiivisen työvoimapolitiikan ominaispiirteestä.

Toisaalta on myös todettava, että toimintasuunnitelmasta löytyy hallitusohjelman suppeahkoista strategisista linjauksista poiketen myös sellaisia kohtia ja käytännön toimenpiteitä, joiden voidaan ajatella edustavan enemmän inhimillisen pääoman ja mahdollistamisen aktiivisen työvoimapolitiikan suuntausta.

”Työttömän työnhakijan omaehtoisella työttömyysetuudella tuetun opiskelun enimmäisaikaa on pidennetty perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi”

”Ulosoton kannustinloukkuja puretaan siten, että työttömyyden jälkeen työllistyneelle velalliselle myönnetään lähtökohtaisesti lykkäystä ulosmittauksen alkamiseen, jos velallinen sitä pyytää. Selvitetään muut keinot ulosoton kannustinloukkujen purkamiseen.”

Näistä viimeisin on kohtuullisen selkeä mahdollistamisen eetosta edustava toimenpide, sillä sen avulla pyritään tekemään työllistymisestä mielekkäämpää ja vähemmän riskialtista vähentämällä velkojen ulosoton muodostamaa painetta. Sillä pyritään parantamaan ulosottoon joutuneen työttömän motivaatiota työllistymään ja parantaa työllistymisen valmiuksia. Toisaalta täytyy kuitenkin todeta, että tämänkin toimenpiteen voisi luokitella työkeskeisen eetokseen piiriin kuuluvaksi, koska tässä pyritään luomaan tilanne, jossa työmarkkinakynnyksen ylittäminen olisi helpompaa, ja tämä tekijä on taas tyypillistä työkeskeiselle lähestymistavalle.

”Laajennetaan liikkuvuusavustuksen soveltamisalaa myös osa-aikatyöhön ja rekrytointikoulutukseen”

”Liikkuvuusavustuksen käyttöä pyritään lisäämään tarjoamalla sitä nykyistä enemmän henkilöille, joille työtä olisi tarjolla tavanomaista pidemmän työmatkan päässä.”

Oheiset toimenpiteet kuvastavat myös omalla tavallaan mahdollistamisen eetosta, eli niillä pyritään yleisesti kohottamaan halukkuutta työllistyä ja luomaan nykyistä paremmat edellytykset ottaa vastaan työpaikkoja pidempienkin etäisyyksien päässä. Toisaalta päädymme taas saman kaksijakoisen ongelman ääreen luokittelun suhteen, sillä toisaalta tässäkin pyritään työmarkkinakynnyksen madaltamiseen.

Eräänlaisena lyhyenä yhteenvetona jo tässä vaiheessa todettakoon, että vaikka vuosien 2017-2019 toimintasuunnitelma hyvin pitkälti jatkaa hallitusohjelmassa tehtyjen strategisten linjauksien ja työkeskeisen lähestymistavan viitoittamalla tiellä, niin kokonaisuus on hieman hallitusohjelmaa inhimillistä pääomaa ja mahdollistamisen linjaa korostavampi.

4.3 Kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketti

Hallituksen kevään 2018 kehysriihen tuloksena luotu työllisyyspaketti toimii kolmantena tarkasteltavana asiakirjanani. Tämän asiakirjan sisältö nähdäkseni poikkeaa jonkun verran aiemmasta käsittelemästani aineistoista, sillä sen sisällössä vaikuttaisi olevan enemmän inhimillistä pääomaa ja mahdollistamista korostavia elementtejä. Toisaalta se myös jatkaa luontevasti hallituksen tähänastista linjaa työn ja työllistymisen keskeisyydestä

työvoimapolitiikkansa kärkitavoitteena. Tästä asiakirjasta löytyy muun muassa paljon viime viikkoina puhuttanut alle 30-vuotiaita koskeva määräaikaisuuden perusteen muutos.

”Valmistellaan työsopimuslain määräaikaisen työsopimuksen solmimisedellytyksiä koskevaan säännökseen muutos, jonka mukaan työnantaja saisi tehdä vähintään 3 kuukautta yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana olleen alle 30 – vuotiaan nuoren kanssa määräaikaisen työsopimuksen ilman laissa muutoin säädettyä perusteltua syytä.”

Tätä politiikkatoimenpidettä on hankala sijoittaa yksiselitteisesti jompaankumpaan työpoliittisen ajattelun luokkaan. Toisaalta tästä on selkeästi havaittavissa työn ja työllistymisen keskeisyys, joka on ominaista työkeskeiselle lähestymistavalle. Toisaalta tätä toimenpidettä perustellaan asiakirjassa nuorten syrjäytymisen ehkäisyllä ja riskin alentamisella. Asiakirjasta voi myös havaita, että erityisesti nuorten miesten syrjäytymisestä vaikutetaan olevan huolissaan. Tämä syrjäytymisen ehkäisy ja sosiaalisen integraation edistäminen on keskeinen perustelu inhimillistä pääomaa korostavassa työvoimapolitiikan lähestymistavassa kun taas työkeskeisessä tavassa perusteluna toimii yleensä etuusriippuvuuden torjunta.

Työllisyyspaketista löytyy myös muita inhimillistä pääomaa korostavaa lähestymistapaa noudattavaksi tulkittavia toimenpiteitä. Esimerkiksi mahdollisuus opiskella työttömyysetuudella kuusi kuukautta ilman harkintaa opintojen pää- ja sivutoimisuudesta voidaan luokitella inhimillistä pääomaa korostavan työvoimapolitiittisen linjan mukaiseksi toimenpiteeksi, sillä työllistymisvalmiuksien edistäminen kuuluu olennaisena osana siihen. Toisaalta linjauksessa esitetään, että 25- vuotta täyttäneillä työttömällä olisi mahdollisuus opiskella nimenomaan lyhytkestoisia opintoja. Lyhytkestoinen koulutus ja opinnot kuuluvat työkeskeisen lähestymistavan toimenpidevalikoimaan.

”Hallituksen tekemän linjauksen mukaan 25- vuotta täyttäneillä työttömällä olisi mahdollisuus opiskella työttömyysetuutta menettämättä lyhytkestoisia opintoja, jotka antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Lausunnolla ollutta esitystä muutetaan niin, että opinnot kerryttävät ns. aktiivimallissa tarkoitettua aktiivisuusedellytystä. Tavoitteena on antaa lakiesitys eduskunnalle niin, että muutokset tulisivat voimaan 1.8.2018.”

Oheisessa lainauksessa myös viitataan jo aiemmin käsiteltyyn aktiivimalliin ja tuodaan ilmi, että aktiivimallia olisi tarkoitus muokata siten, että näitä ammatillisia valmiuksia tai

yrittöimintaa tukevien opintojen voitaisiin jatkossa katsoa kerryttävän aktiivimallin aktiivisuusedellytystä. Vaikka aktiivimalli itsessään voidaan katsoa edustavan hyvin työkeskeistä lähestymistapaa, niin oheinen muokkaus siihen viilaisi mallia hieman inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan suuntaan.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän tutkielman tarkoituksena oli käsitellä Sipilän hallituksen työvoimapolitiikkaa, etenkin aktiivista työvoimapolitiikkaa ja sen linjaa suhteessa Keskitalon ja Karjalaisen muotoilemaan jaotteluun työkeskeisen ja inhimillistä pääomaa korostavan lähestymistavan välillä. Tarkoitukseni oli tarkastella, kumpaa lähestymistapaa hallituksen aktiivinen työvoimapolitiikka enemmän edustaa ja toisaalta luoda jonkinlainen kokonaiskuva politiikasta itsessään.

Hallituksen työvoimapoliittista otetta ja sen harjoittamaa aktiivista työvoimapolitiikkaa voidaan tuloksien valossa kutsua lähestymistavaltaan melko työkeskeiseksi. Tarkastelemissani asiakirjoissa pääpaino vaikuttaisi olevan pitkälti erilaisissa työttömyysturvan kiristyksissä, työttömien aktiivisuuden kasvattamiseen tähtäävissä toimenpiteissä ja sitä kautta kannusteiden luomisessa ripeälle työllistymiselle. Pitkiä työttömyysjaksoja halutaan torjua ja työttömiltä odotetaan toimenpiteiden myötä entistä korkeampaa omaa aktiivisuutta omassa työllistymisessään ja työn haussa. Sanktioiden käyttöä on haluttu tehostaa ja sitä kautta luoda toisaalta kannustetta, mutta myös painetta aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Poliitiikan tarkoituksena voidaan myös nähdä voimakkaasti työn tarjonnan kasvattaminen ja sitä kautta työpaikkojen luominen sekä työllisyyden kohottaminen. Työ ja työllisyys ovat kaikkein keskeisimmässä asemassa ja politiikan keskiössä. Toisaalta se ei ole ihme ottaen huomioon hallituksen asettamat tavoitteet hallituskauden alussa liittyen työllisyyden kasvattamiseen ja julkisten menojen kasvun taittamiseen.

Hallituksen aktiivista työvoimapolitiikkaa ei voida kuitenkaan kutsua pelkästään tätä työkeskeistä lähestymistapaa mukailevaksi. Käsittelemistäni asiakirjoista erityisesti vuosien 2017–2019 toimintasuunnitelma ja kevään 2018 kehysriihen työllisyyspaketti sisältävät myös useita politiikkatoimenpiteitä, jotka voitaisiin luokitella jompaankumpaan luokkaan ja osa politiikkatoimenpiteistä omaa myös selkeitä elementtejä inhimillisen pääoman kehittämiseen ja mahdollistamiseen tähtäävästä aktiivisesta työvoimapolitiikasta. Esimerkkejä tällaisista toimenpiteistä ovat liikkuvuusavustuksien soveltamisalan laajentaminen ja ulosoton kannustinloukkujen purkaminen. Toki on kuitenkin samalla todettava, että näissäkin toimenpiteissä tavallaan asuu työkeskeisen linjan henki, sillä näillä toimenpiteillä pyritään myös työmarkkinakynnysten madaltamiseen ja työllistymishalukkuuden kohottamiseen.

Kuten aiemmin todettua, kansainvälinen ja eurooppalainen trendi aktiivisen työvoimapolitiikan suhteen on enenevässä määrin ollut noudattaa enemmän työkeskeistä lähestymistapaa. Näitä aktivoivia toimintaohjelmia on otettu käyttöön laajasti Euroopassa 1990-luvulta lähtien ja muun muassa OECD on ollut keskeisessä asemassa suositellessaan näitä politiikkatoimenpiteitä. Pohdittavaksi kuitenkin jää, mikä on johtanut tähän nykyiseen tilanteeseen ja miten työkeskeinen ajattelumalli on onnistunut saavuttamaan entistä vahvemman jalansijan aktiivisen työvoimapolitiikan saralla. Eräänä syynä itse aktiivisen työvoimapolitiikan suosioon voidaan nähdä globalisaatio ja sen myötä kansainvälisen kilpailun laajentuminen. Kansainvälinen kilpailukyky on yksi tämän päivän muotiasana ja sen varjelemisen myötä Suomikin on joutunut hakemaan lääkkeitä omaan kansainväliseen kilpailukykyynsä aktiivisen työvoimapolitiikan ja siihen läheisesti liittyvän palkkapolitiikan kautta. Toinen erityisesti työkeskeistä ajattelua selittävä vaihtoehto voisi olla se, että on alettu kokea yksilöiden ja erityisesti työttömien sellaisten tarvitsevan aktivointia ja patistamista. Taustalla voi olla ajatus siitä, että yksilö voi hyvinvointivaltiossa nykyisellään jäädä liian helposti sosiaaliturvan varaan. Tähän kun vielä lisätään esimerkiksi Suomen tapauksessa voimakkaasti ikääntyvä väestö ja sitä kautta väistämätön sosiaali- ja terveystalouden menojen kasvu, valtiolle syntyy voimakkaampi tarve saada väestö mahdollisimman laajasti osallistumaan työelämään ja maksamaan veroja. Näin myös ajatellaan kyettävän madaltamaan julkisia menoja kun sosiaaliturvan käyttäminen vähentyisi. Kolmantena tekijänä voitaisiin ajatella vaihtelevat poliittiset voimasuhteet ja esimerkiksi Suomen tapauksessa hallituspuolueiden koostumus. Suomen nykyistä Sipilän hallitusta on kuvailtu porvarihallitukseksi ja hallituspuolueiden keskeiset ajattelumallit ja ideologiat voivat olla hyvinkin keskeisessä asemassa käytännön politiikan linjojen selittämisessä. Tuskin kuitenkaan näistä esitetyistä pohdinnoista mikään yksistään selittää työkeskeisen aktiivisen työvoimapolitiikan vahvaa asemaa, mutta yhdessä ne luovat suuntaviivoja syy-seuraussuhteiden tarkasteluun.

Tutkielmani pienoisenä heikkoutena voisi ehkä pitää sitä, ettei se varsinaisesti tuottanut aiheesta ihan hirvittävän paljon uutta tietoa. Hallituksen politiikkaa ja etenkin työvoimapolitiikkaa on käsitelty paljon julkisuudessa ja se on herättänyt paljon arvostelua niin kansalta kuin oppositiopuolueilta, mutta se on myös saanut välillä kiitosta politiikastaan. Joten julkisesta keskustelusta ja uutisoinnista on voinut jo saada kohtalaisen kuvan Sipilän hallituksen työvoimapolitiikan luonteesta. Halusin kuitenkin tarkastella asiaa vielä tarkemmin ja mahdollisimman objektiivisesti asiakirjatasolla tuottaakseni validia ja

tieteellisten käytäntöjen mukaista tutkimustietoa. Tässä nähdäkseni onnistuin kohtuullisesti. Näenkin tutkielmani enemmän työkaluna tai välineenä, jonka avulla on mahdollista tarkastella hallituksen työvoimapolitiikkaa valitsemani näkökulman kautta, perehtyä siihen ja mahdollisesti tuottaa mielekäs lisä kriittiseen keskusteluun.

Tutkielmani antaa hyvää pohjustusta monille jatkokysymyksille ja tutkimusaiheille. Esimerkiksi hallituksen työvoimapolitiikan vaikuttavuuden arviointi tai vaikkapa sen saavutuksien ja tuloksien vertailu muihin samankaltaisia toimenpiteitä tehneisiin maihin olisi mielenkiintoista tutkia. Mielekästä voisi olla myös toteuttaa haastattelututkimus, jossa haastateltaisiin eri väestöryhmiin kuuluvia ihmisiä sillä rajoituksella, että nämä ihmiset ovat itse olleet näiden aktivointitoimenpiteiden ja aktiivisen työvoimapolitiikan kohteina.

Toin jo tämän tutkielman johdannossa esille, kuinka suuri merkitys työllä ja työelämään osallistumisella voi yksilölle olla. Rahan ja kohtuullisen elintason mahdollistamisen lisäksi työ voi monelle olla eräänlaista merkitystä ja rutiineja arkeen tuova tekijä. Työelämään osallistuminen myös nähdään vielä tänä päivänäkin yksilöitä yhteisöön ja yhteiskuntaan kiinnittävänä tekijänä. Mikäli tämän lisäksi vielä hyväksymme Sihdon (2015) esittämän lähtökohdan siitä, että aktivointi on tätä päivää ja tulevaisuutta, niin silloin on ensisijaisen tärkeää kyetä tarkastelemaan aktiivista työvoimapolitiikkaa ja aktivointia monista näkökulmista kriittisesti. Tätä kautta meillä on mahdollisuus löytää entistä parempia ja toimivampia politiikkatoimenpiteitä toteuttamaan sitä.

LÄHDELUETTELO

- Aho, Simo & Arnkil, Robert. 2008. Suomen työvoimapolitiikan ja työvoimapalvelujen kehityksen käänneet pohjoismaisessa kontekstissa. Teoksessa Aho, Simo, Heiskanen, Tuula, Järvensivu, Anu & Leinonen, Minna. (toim.), Kohti uutta työelämää? Tutkimuksen näköala työelämän kehitykseen. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy, 46–77.
- Aktiivimallia vastustamassa jopa 8 000 ihmistä, meteli yltyi välillä korvia huumaavaksi: Yle seurasi mielenilmausta hetki hetkeltä. Saatavilla <https://yle.fi/uutiset/3-10055205>, luettu 13.4. 2018.
- Akyol, Metin. Neugart, Michael & Pichler, Stefan. 2013. Were the Hartz reforms responsible for the improved performance of the German labour market? *Economic Affairs*. 33:1, 44–45.
- Ala-Kauhaluoma, Mika. 2005. Keppiä ja porkkanaa – Voidaanko aktivoinnilla vaikuttaa työttömien työllistymiseen ja hyvinvointiin? *Yhteiskuntapolitiikka*. 70:1, 42–53.
- Bruttel, Oliver & Sol, Els. 2006. Work First as a European model? Evidence from Germany and the Netherlands. *Policy & Politics*. 34:1. 69-89.
- Ekonomistit: Hukattu vuosikymmen ilman yhteiskuntasopimusta – edes sovulla ei päästä reippaaseen kasvuun. Saatavilla <https://yle.fi/uutiset/3-8203847>, luettu 21.4.2018.
- Julkunen, Raija. 2013. Aktivointipolitiikka hyvinvointivaltion paradigman muutoksena. Teoksessa Karjalainen, Vappu & Keskitalo, Elsa (toim.), Kaikki työuralle! Työttömien aktiivipolitiikka Suomessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, 21–44.
- Karjalainen, Vappu. 2011. Aktiivisen sosiaalipolitiikan ristiriitainen tehtävä. Teoksessa Palola, Elina & Karjalainen, Vappu (toim.), Sosiaalipolitiikka – Hukassa vai uuden jäljillä? Helsinki: Unigrafia Oy Yliopistopaino, 231.
- Karjalainen, Vappu & Keskitalo (toim.). 2013. Kaikki työuralle! Työttömien aktiivipolitiikka Suomessa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Koistinen, Pentti. 2011. Työ, työvoima ja politiikka. Tampere: Vastapaino.
- Lindsay, Colin. McQuaid, W. Ronald. & Dutton, Matthew. 2007. New Approaches to Employability in the UK: Combining 'Human Capital Development' and 'Work First' Strategies? *Journal of Social Policy*. 36:04, 539–560.
- Mäki-Fränti, Petri & Vilmi, Lauri. 2016. Miksi Suomi ei pysy vertaistensa vauhdissa? *Euro & talous*. 1/2016, 3–4.
- Nie, Jun & Struby, Ethan. 2011. Would Active Labor Market Policies Help Combat High U.S. Unemployment? Federal Reserve Bank of Kansas City. *Economic Review: Third Quarter 2011*. 35–69.
- OECD. 2018. General government debt. Saatavilla <https://data.oecd.org/gga/general-government-debt.htm#indicator-chart>, luettu 28.5.2018.
- OECD. 2018. Unemployment rate. Saatavilla <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>, luettu 28.5.2018.
- OECD. 2018. Employment rate. Saatavilla <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm>, luettu 28.5.2018.

- Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. Saatavilla http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf, luettu 13.5.2018.
- Sage, Daniel. 2014. Do Active Labour Market Policies Promote the Subjective Well-Being of the Unemployed? Evidence from the UK National Well-Being Programme. Springer Science+Business Media Dordrecht 2014, 1296–1297.
- Saikka, Peppi. 2015. Ajankohtaista aktiivipolitiikkaa – Katsaus työttömien aktiivitoimenpiteisiin ja sosiaaliturvaan Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Norjassa, Saksassa, Iso-Britanniassa ja Alankomaissa. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Silvasti, Tiina. 2014. Sisällönanalyysi. Teoksessa Massa Ilmo (toim.), Polkuja Yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus, 33–40.
- Sosiaali- ja terveysministeriö, työttömyysturvan aktiivimalli. Web-sivu. Saatavilla <http://stm.fi/tyottomyysturvan-aktiivimalli>, luettu 13.4.2018.
- Säästöpankkiryhmä: Suomen talouden suhdannekatsaus, maaliskuu 2018. Saatavilla <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/pankit%20ja%20konttorit/lieon%20saastopankki/ajankohtaista/suhdannekatsaus%20i-2018>, luettu 23.5.2018.
- Talouspolitiikan arviointineuvoston raportti 2016. Saatavilla <https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/raportit/raportti-2016/>, luettu 13.4.2018.
- Talouspolitiikan arviointineuvoston raportti 2017. Saatavilla <https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/raportit/raportti-2017/>, luettu 18.3.2018.
- Theodore, Nik & Peck, Jamie. 2000. Searching for best practice in welfare-to-work: The means, the method and the message. Policy & Politics. 29:1. 81–98.
- Tilastokeskus. 2018. Työvoimatutkimus 2018, huhtikuu. Saatavilla http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2018/04/tyti_2018_04_2018-05-23_tie_001_fi.html, luettu 26.5.2018.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint Oy, 91–124.
- Ylen kysely: Enemmistö suomalaisista vastustaa aktiivimallin käyttöönottoa. Saatavilla <https://yle.fi/uutiset/3-10031716>, luettu 12.5.2018.

LIITE 1

Ratkaisujen Suomi: Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015.
Saatavilla

http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf, luettu 13.5.2018.

Ratkaisujen Suomi: Puolivälin tarkistus – hallituksen toimintasuunnitelma vuosille 2017-2019. Saatavilla

http://vnk.fi/documents/10616/4610410/Toimintasuunnitelma+H_5_2017+280417.pdf,
luettu 13.5.2018.

Kevään 2018 kehysriihen hallituksen työllisyyspaketti. Saatavilla

http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/7660589/ty%C3%B6llisyyspaketti%2Bkehysriih_i/be83225a-e9db-4ada-9295-5e804add9b83/ty%C3%B6llisyyspaketti%2Bkehysriihi.pdf,
luettu 13.5.2018